

Správní řízení II.

- 2023/24 – přednáška 8. 4. 2024
- (II. semestr bakalářského programu)
- CEVRO
- Martin Kopecký

Studijní pomůcky

- (učebnice) Kopecký, M. Správní právo. Obecná část. 3. vydání. C. H. Beck, Praha: 2023, zejm. s. 354-394
- základní právní předpisy:
 - zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Účastníci řízení

- Osoby, o jejichž právech nebo povinnostech se v řízení rozhoduje, nebo pro jejichž právní poměry může mít rozhodnutí takový právní význam, že jim zákonodárce svěřuje právní prostředky, jimiž mohou ovlivňovat průběh a výsledek správního řízení
- Z obecné úpravy vyplývají *tři skupiny osob, jakožto účastníků řízení:*
 - a) *Ti, o jejichž právech nebo povinnostech má být v řízení rozhodnuto (§ 27/1 SŘ) („esenciální“, „jádroví“ účastníci)*
 - V řízení o žádosti žadatel a další dotčené osoby, na které se pro společenství práv nebo povinností s žadatelem musí vztahovat rozhodnutí správního orgánu.
 - V řízení z moci úřední dotčené osoby, jimž má rozhodnutí založit, změnit nebo zrušit právo anebo povinnost nebo prohlásit, že právo nebo povinnost mají anebo nemají.
 - b) *Ti, kteří mohou být rozhodnutím, jehož vydání je účelem řízení, přímo dotčeni ve svém právním postavení (§ 27/2 SŘ) („další“ účastníci)*
 - Určení vychází z *hmotněprávního poměru osob k předmětu řízení* s určitou intenzitou, znamenající možné přímé dotčení v jejich právech či povinnostech
 - c) *Ti, kterým postavení účastníka řízení přiznává zvláštní zákon (§ 27/3)*

„Tvrzený účastník“

- § 28/ SŘ: „Za účastníka bude v pochybnostech považován i ten, kdo tvrdí, že je účastníkem, dokud se neprokáže opak. O tom, zda osoba je či není účastníkem, vydá správní orgán usnesení, jež se oznamuje pouze tomu, o jehož účasti v řízení bylo rozhodováno, a ostatní účastníci se o něm vyrozumí. “

Zastoupení účastníka řízení

- Zákonný zástupce
 - Plyne ze zvláštních úprav
- Opatrovník
 - Důvody pro ustanovení
- Zmocněnec
 - Druhy plné moci

Vystupování právnické osoby

- § 30/1
- Ten, kdo je oprávněn činit úkony v řízení v před soudem podle občanského soudního řádu

- Jednání za stát
- Jednání za územní samosprávný celek

Procesní zásady řízení

- Legislativně-technické principy určující zahájení a průběh řízení
- Zásada dispoziční x oficiality
- Zásada legality x oportunita
- Zásada písemnosti x ústnosti
- Zásada neveřejnosti x veřejnosti
- Zásada procesní rovnosti účastníků řízení
- Zásada nestrannosti
- Zásada jednotnosti x koncentrace řízení
- Zásada materiální x formální pravdy
- Zásada vyhledávací x projednací
- Zásada volného hodnocení důkazů
- Zásada dvouinstančnosti řízení

Zásada dispoziční a oficiality

- určují způsob zahájení, předmět řízení a samotnou existenci řízení

- **Zásada dispoziční**

- řízení se zahajuje na žádost či jinak označený návrh účastníka (žadatele)
- žadatel může žádost vzít zpět, popř. zúžit její předmět
- § 44 SŘ

Zásada oficiality

- Řízení zahajuje a jeho předmět určuje správní orgán
- § 46 SŘ – řízení zahájené z moci úřední
- V již zahájeném řízení je správní orgán povinen vždy pokračovat z moci úřední, opatřit si podklady pro rozhodnutí a rozhodnout

Zásada legality a zásada oportunity

- V případě, že se řízení zahajuje na principu oficiality (z moci úřední)
- Zásada legality: správní orgán je povinen při splnění zákonem daných podmínek zahájit řízení
 - Např. přestupkové řízení
- Zásada oportunity: je na správním orgánu, aby posoudil při splnění zákonných podmínek vhodnost zahájení řízení
 - Např. řízení o uložení opatření k nápravě

Zásada písemnosti a ústnosti

- Rozdíl je v tom, zda se v rámci řízení koná ústní jednání (zásada ústnosti) či nikoli (zásada písemnosti)
- Pravidlem je zásada písemnosti, výjimkou zásada ústnosti
- Ústní jednání § 49 odst. 1 SŘ

Zásada neveřejnosti a veřejnosti

- Tyto zásady se vztahují k řízení, v rámci nichž se koná ústní jednání
- Pravidlo: jednání je neveřejné - § 49 odst. 2
- Kdy je veřejné: stanoví zákon x určí správní orgán
- Právo účastníka řízení podle § 27 odst. 1 navrhnout, aby jednání bylo veřejné, povinnost správního orgánu tomuto návrhu vyhovět, není-li zákonem daná výjimka - § 49 odst. 2 až 4 SŘ

Zásada procesní rovnosti účastníků řízení

- Rovná možnost působit na správní orgán, který je povinen vypořádat se s tvrzeními a návrhy důkazů, ať jsou činěny jakýmkoli účastníkem
- Pravidlo *rovnosti zbraní*
- V rozporu není jejich různý hmotněprávní vztah k předmětu řízení

Zásada jednotnosti a koncentrace řízení

- Z. jednotnosti: účastníci, popř. další subjekty (např. dotčené orgány) mohou uplatňovat své návrhy, námitky, podávat návrhy důkazů, uvádět skutečnosti po dobu celého řízení
- Z. koncentrace: uplatnění těchto procesních práv je omezeno do určitého procesního stadia či doby
- Platí pravidlo jednotnosti, koncentrace je výjimkou
- § 36 odst. 1 SŘ
- Koncentrace vyplývá ze zvláštních úprav, např. ze stavebního zákona, koncentrace ve prospěch řízení v I. stupni § 82 odst. 4 SŘ (ne pro řízení, v nichž lze uložit z úřední moci povinnost)

Zásada materiální pravdy a zásada formální pravdy

- Z. materiální pravdy: činnost správního orgánu má svěřovat k tomu, aby před vydáním rozhodnutí nabyl skutková zjištění odpovídající skutečnému stavu
- § 3 – modifikovaná zásada materiální pravdy
- Z. formální pravdy: orgán může vycházet z formálně nastaveného skutkového stavu, např. ze shodných tvrzení účastníků
- Ve spr. řízení se uplatňuje zásada materiální pravdy, ve sporném řízení výjimka – částečné uplatnění i zásady formální pravdy (§ 141 odst. 4 SŘ)

Zásada vyhledávací a zásada projednací

- Z. vyhledávací (vyšetřovací, inkviziční): procesní odpovědnost za shromáždění podkladů pro rozhodnutí má rozhodovací orgán, ne účastníci řízení
- Z. projednací: účastník je povinen poskytovat součinnost při zjišťování skutkového stavu, orgán, který rozhoduje, vychází z důkazů, které mu předložili účastníci s tím, že v případě, že se nepodaří zjistit poznatky o rozhodné skutečnosti, nese z toho důsledky ten účastník, která má důkazní břemeno
- Prioritu má zásada vyhledávací § 50 odst. 2 SŘ

Zásada volného hodnocení důkazů

- § 50 odst. 4 SŘ
- Problém tzv. opomenutých důkazů
- POZOR: neplést se správním uvážením

Zásada dvouinstančnosti řízení

- Účastník může proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně podat odvolání, nestanoví-li zákon jinak - § 81 odst. 1 SŘ
- Platí i v případě usnesení
- Nemá ústavní základ

Postup před zahájením řízení

- Přijímání podnětů k zahájení řízení (§ 42)
 - Význam pro možné zahájení řízení z moci úřední
 - Sdělení osobě, jak správní orgán naložil s podnětem
- Vysvětlení (§ 137)
 - Povinnost podat vysvětlení
 - Záznam o podání vysvětlení, nelze použít jako důkaz
- Zajištění důkazu (§ 138)
 - Sepisuje se protokol
- Předběžná informace (§ 139)
 - V případech, kdy tak stanoví zvláštní zákon
- Odložení věci (§ 43)

Zahájení řízení

- Na žádost (zásada dispoziční)
 - Náležitosti žádosti
 - Způsob podání žádosti
 - Kdy je zahájeno
 - Odstranění vad žádosti
- Z moci úřední (z. oficiality)
 - Náležitosti oznámení
 - Kdy je zahájeno
- Vyrozumět všechny známé účastníky o zahájení řízení

Instituty průběhu řízení

- Způsoby podání
- Doručování
- Ústní jednání (zásada písemnosti x ústnosti)
- Zásada veřejnosti x neveřejnosti
- Lhůty
 - Zákonné x stanovené správním orgánem
 - Pořádkové x propadné
- Prominutí zmeškání lhůty (navrácení v předešlý stav § 41)

- Zajištění účelu a průběhu řízení
 - Předvolání
 - Předvedení
 - Předběžné opatření
 - Pořádková pokuta
 - Vykázání z místa úkonu
 - Záruka za splnění povinnosti (§ 147)
- Přerušování řízení
- Zastavení řízení

- Podklady pro vydání rozhodnutí
- Předběžné otázky

Rozhodnutí

- forma
 - zásadně písemná, nestanoví-li zákon jinak
- obsahové náležitosti
 - výroková část
 - odůvodnění
 - poučení
- oznamování rozhodnutí
 - doručením stejnopisu do vlastních rukou
 - doručením veřejnou vyhláškou
 - ústním vyhlášením
- vydání rozhodnutí
- právní moc rozhodnutí
- vykonatelnost rozhodnutí (jiné právní účinky)

Zvláštní druhy rozhodnutí

- mezeitímní rozhodnutí
- rozhodnutí v části věci
- rozhodnutí podmíněné závazným stanoviskem

Formy rozhodnutí

- „rozhodnutí“
- usnesení
 - usnesení, které se pouze poznamenává do spisu
- příkaz
- příkaz na místě
- rozhodnutí o uložení povinnosti na místě
- rozhodnutí o schválení smíru
- vydání dokladu namísto rozhodnuto